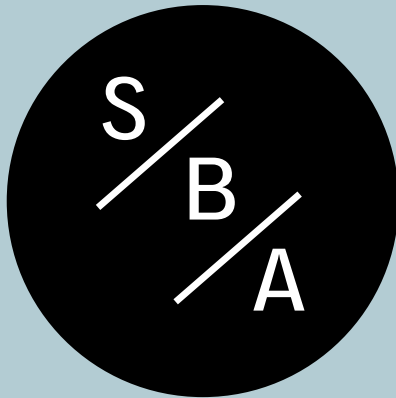

SYSTEMATISKT BRANDSKYDD S- ARBETE

BÖRJA HÄR!

Denna handbok om systematiskt brandskyddsarbete är särskilt utformad för föreningar som är medlemmar i Bygdegårdarnas Riksförbund, Sveriges Hembygdsförbund eller Våra Gårdar.

Handboken tar upp vilka lagkrav som ställs samt hur man praktiskt kan arbeta för att uppfylla dessa. Ambitionen har varit att göra det så tillgängligt, intressant och enkelt som möjligt att arbeta med systematiskt brandskyddsarbete på föreningsnivå.

Alla föreningar har samtidigt olika behov, resurser och vilja. Tanken är att ni ska kunna utgå från materialet och börja i den ända som är mest relevant för er förening och utifrån er ambitionsnivå.

Denna handbok går utmärkt att läsa digitalt – då kan ni också enkelt klicka på länkar för att läsa mer eller ladda ner mallar. Men det går också bra att printa handboken.

Mallarna som hör till detta material går att arbeta med digitalt. Spara då om dem med lämpligt filnamn och fyll i dem direkt i datorn. Eller skriv ut mallarna, fyll i dem förhand och förvara i pärm. Tänk på att det är bra att förvara både digitala filer och fysisk dokumentation utanför föreningslokalen. Arbetar ni digitalt kan ni med fördel spara filerna i en föreningsgemensam server online, såsom Dropbox, OneDrive eller Google Drive.

Om mallarna öppnas i webbläsaren: Välj ladda ner, spara på datorn och öppna i Acrobat Reader eller Acrobat Pro - för att kunna fylla i mallarna digitalt.

INTRODUKTION

1	Varför SBA?	4
2	Vad säger lagen?	4
3	Vad behöver vi göra?	5
4	Vad gör en brandskyddsansvarig?	7
5	Vad ska vi dokumentera?	8
6	Vad innebär regelbunden egenkontroll?	9
7	Vad innebär tillsyn från myndigheterna?	10
8	Vad innebär utbildning och övning?	11
9	Vad innebär en skriftlig redogörelse?	12
10	Vilka är de vanligaste riskerna?	13
11	Hur förebygger vi bränder?	16
12	Vad innebär rädda, varna, larma, släcka?	19

MALLAR

Samtliga mallar	21
-----------------	----

DOKUMENTATION

13	Revision av dokumentation	22
14	Nya styrelsefunktionärer	22
15	Särskilt värdefulla föremål	22
16	Beskriv byggnaden	23
17	Verksamheten och risker	24
18	Ansvarsfördelning	25
19	Brandskyddspolicy	27
20	Brandskyddsregler	28
21	Hur man räknar ut godkänt antal personer	29
22	Rutiner för information	31
23	Tekniska brandskyddsåtgärder / egenkontroll	32
24	Tillstånd och krav som berör brandskyddet	33
25	Förändringar som påverkar brandskyddet	34

5

VAD
BEHÖVER
VI GÖRA?

19

RÄDDA, VARNÄ,
LARMÄ, SLÄCKÄ

GODKÄNT
ANTAL
PERSONER?

29

32

EGEN-
KONTROLL

1 Varför SBA?

Olyckor är ofta följden av människors handlingar. Därför är det viktigt att i förväg uppfatta risker, veta vad som bör göras och informerar andra. Då kan olyckan förhindras.

Brandskydd är inte bara tekniska lösningar. Det är en kombination av klok organisation, kunniga föreningsaktiva och tekniska lösningar som är den stora skillnaden mellan en olycka och ingen olycka alls.

För att inte drabbas av onödiga kostnader vid en olycka måste föreningen ha god beredskap för att förebygga och hantera skador. Det krävs bred kunskap och en medvetenhet om hur riskerna ser ut.

- 1** Förebygga och undvika
- att olyckor uppstår och att personer och egendom skadas.
- 2** Reagera och begränsa
- skadorna om olycka ändå uppstår.

2 Vad säger lagen?

Systematiskt brandskyddsarbete (SBA) är lagstadgat enligt Lagen om skydd mot olyckor, där det står att den som äger en byggnad eller bedriver verksamhet i den är skyldiga att: (1) i skälig omfattning hålla med utrustning för släckning av brand eller annan olycka och (2) i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga, förhindra eller begränsa skador till följd av brand.

- !** Enligt 2 kap 2§ i lagen om skydd mot olyckor (LSO), SFS 2003:778, ska ägare eller nyttjanderättshavare av byggnader vidta åtgärder för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand. Ansvaret ligger alltså på ägare/nyttjanderättshavare att på eget initiativ, utan åtgärder från räddningstjänsten, vidta förebyggande åtgärder.

3 Vad behöver vi göra?

Systematiskt brandskyddsarbete innebär att föreningen aktivt arbetar med sitt brandskydd genom en fungerande internkontroll. Enligt Statens räddningsverks (numera MSB:s) allmänna råd kan nedanstående punkter vara lämpliga att ha med i brandskyddsarbetet:

- 1** Utse en brandskyddsansvarig
- 2** Dokumentation
- 3** Regelbunden egenkontroll
- 4** Utbildning och övning
- 5** Skriftlig redogörelse

Vilka krav som ställs på just er varierar och beror på bl a: (1) byggnadens läge och utformning, (2) vilken verksamhet föreningen bedriver, (3) er lokala räddningstjänsts riskbedömning och resurser samt (4) er egen ambitionsnivå. Också byggnader eller anläggningar som endast då och då används för nedan verksamheter omfattas av kravet.

Förening med	Brandskyddsansvarig	Dokumentation	Regelbunden egenkontroll	Utbildning och övning	Skriftlig redogörelse
Samlingslokaler för mer än 150 personer *	X	X	X	X	X
Skolverksamhet beroende på antal elever och våningsplan**	X	X	X	X	X
Övernattning för fler än nio gäster eller fler än fem gästrum	X	X	X	X	X
Restaurang med alkoholtillstånd och plastser för fler än 50 pers	X	X	X	X	X
Fritidsanläggningar med plats för mer än 1000 personer	X	X	X	X	X
Byggnadsminnen eller kyrkliga kulturminnen***	X	X	X	X	X
Övriga föreningar	X	X	X	X	-

F Förening

* För att en samlingslokal ska omfattas av kravet på skriftlig redogörelse krävs att den används av fler än 150 personer samtidigt. Kravet gäller oberoende av hur ofta eller sällan samlingslokalen används av fler än 150 personer.

** Skriftlig redogörelse ska göras för: 1. Förskolor, skolor eller skolbarnomsorg om verksamheten inte enbart är belägen i markplan och där fler än 15 barn eller ungdomar vistas samtidigt. 2. Förskolor, skolor eller skolbarnomsorg i markplan där fler än 90 barn eller ungdomar vistas samtidigt. 3. Förskolor, skolor eller skolbarnomsorg där fler än 5 funktionshindrade barn eller ungdomar med hjälpbehov vid utrymning i händelse av brand vistas samtidigt.

***Skriftlig redogörelse ska göras för: 1. Byggnader som är byggnadsminnen eller kyrkliga kulturminnen enligt lagen (1988:950) om kulturminnen mm, med undantag för de byggnader som uteslutande används som bostad. Byggnader eller bebyggelsemiljöer med stort kulturhistoriskt värde och som inte tillhör staten kan förklaras som byggnadsminnen av länsstyrelsen. Byggnadsminnen kan utgöras av bl a industrimiljöer, herrgårdar, torp och fäbodrar. Uppgifter om vilka byggnadsminnen som finns inom kommunen kan inhämtas hos länsstyrelsen. 2. Byggnader som är statliga byggnadsminnen enligt förordningen (2013:558) om statliga byggnadsminnen mm. 3. Statliga museer och andra museer som är berättigade till bidrag enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet.

? Statens räddningsverks föreskrifter om skriftlig redogörelse för brandskyddet 2003:10

Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om skriftlig redogörelse för brandskyddet SRVFS 2004:4

4 Vad gör en brandskyddsansvarig?

Uppgiften att hantera brandskyddet kräver att en särskild person utses av styrelsen. Denna ska vara funktionsansvarig och ta ett helhetsansvar för det systematiska brandskyddsarbetet.

Den brandskyddsansvarige svarar för att brandskyddsarbetet sker kontinuerligt, planerar, följer upp och analyserar risker. Den brandskyddsansvarige ställer sig frågor av typen:

- 1 Vilka risker finns det?
- 2 Vad kan vi göra för att förebygga?
- 3 Vad blir följderna vid en skada?
- 4 Vad gäller kring försäkringsskyddet?

! Vill du veta mer kring hur den brandskyddsansvariges roll och funktion kan se ut? Kontakta Brandskyddsforeningen på 08-588 474 00 alt brandsakerhet@brandskyddsforeningen.se.

 Brandskyddsansvarig >>

5 Vad ska vi dokumentera?

Syftet med att dokumentera brandskyddet är att säkerställa att skäligen brandskyddsåtgärder vidtas och hålls funktionsdugliga. Omfattningen av dokumentationen beror på lokalernas och verksamhetens utformning.

En dokumentation innebär att man samlar information om sitt brandskydd på en plats, exempelvis i en pärm eller som digitala dokument. Dokumentationen underlättar arbetet och förenklar för föreningen över tid och i takt med att medlemmarna i styrelsen skiftar. Ta nedan punkter till hjälp när ni avgör vad som är en tillräcklig dokumentation för er förening.

Exempel på vad som kan ingå är:

- 1** Brandskyddsansvarig
- 2** Tekniska brandskyddsåtgärder och egenkontroll
- 3** Utbildning och övning
- 4** Skriftlig redogörelse
- 5** Revision av dokumentation
- 6** Nya styrelsefunktionärer
- 7** Särskilt värdefulla föremål
- 8** Beskrivning av byggnaden
- 9** Verksamheten och dess risker
- 10** Ansvarsfördelning
- 11** Brandskyddspolicy
- 12** Brandskyddsregler
- 13** Godkänt antal personer
- 14** Rutiner för information
- 15** Tillstånd och krav som berör brandskyddet
- 16** Förändringar som påverkar brandskyddet

6 Vad innebär regelbunden egenkontroll?

Enstaka kontroller av hur utförda brandskyddsåtgärder fungerar ger inte besked om hur brandskyddet fungerar mellan kontrollerna. Systematiskt brandskyddsarbete innebär att man satsar både på förebyggande åtgärder liksom på vilka åtgärder som ska vidtas i händelse av inträffad brand.

Vilka krav som ställs varierar. Det beror mycket på byggnadens läge, utformning och på vilken verksamhet föreningen bedriver. De lokala räddningstjänsternas olika bedömningar av riskerna och deras varierande resurser kan också göra att kraven varierar från kommun till kommun. Vilket arbete man lägger ner på brandskyddsarbetet beror också på den egna föreningens ambitionsnivå.

[Kontroll av brandskyddsåtgärder >>](#)

[Checklista egenkontroll >>](#)

7 Vad innebär tillsyn från myndigheterna?

Tillsyn av brandskyddet kan ske med stöd av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor 5 kap. 1 §. Varje kommun ansvarar själva för hur tillsynen går till och hur ofta den sker men överlag sker tillsynen endast som stickprovskontroller.

Kommunen har rätt att föreskriva att en avgift ska betalas för tillsynsbesök. Efter tillsynsbesöket får föreningen ett protokoll med de brister i brandskyddet som uppmärksammas samt en åtgärdslista och tidsfrist för åtgärdandet. Om bristerna inte åtgärdas, kan räddningstjänsten komma att lägga ett föreläggande om att bristerna ska åtgärdas. Föreläggandet kan kopplas till ett vitesbelopp.

! Kontakta kommunen eller räddningstjänsten för att ta reda på hur tillsynen går till i er kommun.

! **Utdrag ur tillsynsprotokoll:**

Brist: Belysta utrymningsskyltar. Åtgärd: Samtliga belysta utrymningsskyltar i lokalerna skall ses över med dess funktion. Belysta utrymningsskyltar skall alltid lysa över nätspänningen och ha batteribackup vid strömbortfall. Belysta utrymningsskyltar får således inte kopplas på lysknappar. Vid tillsynebesöket kunde konstateras att nästan samtliga skyltar ej hade någon funktion. I stora samlingslokaler är det viktigt att utrymningsskyltarna har full funktion för att gäster och personal skall se utrymningssvägarna och säkert kunna utrymma lokalerna. Även skall ansvariga göra en översyn av de gångvägar till utrymningssvägarna som finns och uppskylta dessa med efterfluoriserande skyltar. Gångvägar till utrymningssvägar och själva utrymningssvägarna skall hålla sådan bredd att inget hinder råder vid utrymning. Även brännbart material skall ej finnas vid själva utrymningssvägarna.

! **Utdrag ur tillsynsprotokoll:**

Brist: Utrymningssvägar källaren. Åtgärd: I källaren med dess vävstuga skall ansvariga vid bygdegården tillse att inga som helst blockeringar finns för de utrymningssvägar som är markerade. Utrymningssvägen ut från pannrummet måste åtgärdas skyndsamt. Dörrar till utrymningssvägar skall kunna öppnas med ett handgrepp. Det arrangemang vid denna utrymningssväg (pannrum) som finns, skall omedelbart borttagas och ersättas med godkänt handtag för utrymningssväg. Haspar och annat hinder på dörrar i gångvägar till utrymningssvägar skall borttagas skyndsamt. I denna del av fastigheten skall det kompletteras med handbrandsläckare, brandvarnare samt markeringar för utrymningssvägar.

8 Vad innebär utbildning och övning?

Första steget i att utbilda sig i brandkunskap är att bli medveten om vilka risker som finns och därefter i möjligaste mån minska risken för bränders uppkomst. Uppkommer en brand ska man ha kunskaper om vad som ska göras för att underlätta räddning, alarmering och släckning.

För att kunna utföra detta på ett bra sätt krävs både utbildning och praktisk övning. Upprätta en plan för hur övning och utbildning i föreningen ska genomföras.

! Kontrollera vilka föredrag och utbildningar er lokala räddningstjänst, Civilförsvarsförbundet samt Brandskyddsföreningen m fl erbjuder och planera för att någon från föreningen deltar. Prenumerera på nyhetsbrev mm för att inte missa något.

! Övning / Utbildning bör utföras minst var 3:e år.

! Exempel på utbildningens innehåll:

- Utrymningsövning med ...
- Släckövning med ...
- Informationsmöte hos räddningstjänsten
- Visning av utbildningsfilmer
- Hjärt- och lungräddning
- Utbildning i heta arbeten (giltig i 5 år)

Planerade och genomförda utbildningar >>

9 Vad innebär en skriftlig redogörelse?

Enligt lagen om skydd mot olyckor ska ägare till vissa byggnader (Se 3 Vad behöver vi göra?) lämna in en skriftlig redogörelse för brandskyddet till kommunen. Denna ligger sedan till grund för planeringen av kommunens tillsyn.

Den skriftliga redogörelsen är en sammanfattande beskrivning av det systematiska brandskyddsarbetet. Beroende på (1) er verksamhet och (2) er lokala räddningstjänsts riskbedömning och resurser ställs olika krav på redogörelsens omfattning. Innehållet ska fokusera på de för brandskyddet mest väsentliga tekniska och organisatoriska åtgärderna.

Den skriftliga redogörelse som ska lämnas in till kommunen är inte samma sak som den dokumentation av brandskyddet som kan behöva upprättas inom ramen för en verksamhets systematiska brandskyddsarbete. Den skriftliga redogörelsen kan betraktas som en sammanfattande beskrivning av det systematiska brandskyddsarbetet.

Vem upprättar redogörelsen?

För en byggnad eller anläggning med flera olika verksamhetsutövare bör redogörelsen upprättas med en första gemensam del för byggnaden (Del 1) och sedan en del var för de olika ingående verksamheterna (Del 2) enligt bilagan. I det fall en verksamhet utövas av annan än ägaren till byggnaden eller anläggningen, bör upprättandet av den skriftliga redogörelsen ske i samverkan mellan ägare och verksamhetsutövare.

Hur ska redogörelsen se ut?

En del räddningstjänster har lagt ut mallar för den skriftliga redogörelsen på sin hemsida och vissa kan också ta emot den elektroniskt. Eftersom det är till dem redogörelserna ska skickas är det lämpligt att kontakta dem för att höra hur de önskar få informationen och om de har egna mallar genom vilka de önskar få in informationen.

Om din räddningstjänst inte har någon egen blankett går det bra att använda MSB:s, Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps, blankett för skriftlig redogörelse som du laddar hem här. Blanketten kan antingen fyllas i på datorn eller skrivas ut och fyllas i för hand.

Hur ofta ska redogörelsen göras?

Varje kommun bestämmer själv hur ofta redogörelserna ska skickas in.

Planeringsdokumentation för skriftlig redogörelse >>

MSB:s mall för skriftlig redogörelse >>

Statens räddningsverks föreskrifter om skriftlig redogörelse för brandskyddet 2003:10 >>

Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om skriftlig redogörelse för brandskyddet SRVFS 2004:4 >>

10 Vilka är de vanligaste riskerna?

Så vilka är egentligen de vanligaste brandriskerna i föreningslokaler och allmänna samlingslokaler?

Anlagd brand

En av de vanligaste brandorsakerna är en brand som är anlagd. Det viktigaste för att förhindra anlagda bränder är att ha ordentliga dörrar och lås samt ordentligt upplyst och ordning och reda runt byggnaden. Förvara inte brännbart material utanför byggnaden och ha gärna lås på containrar och sopkärl. Om containern är öppen måste den stå minst sex meter från ytterväggen.

! Det finns åtgärder att vidta för att minska risken för anlagd brand.

Mänsklig glömska

Ett enkelt sätt att slippa oroa sig för att någon glömmer stänga av exempelvis kaffebryggare eller spis är att utrusta dem med timer som slår ifrån strömmen. Spisar en av de vanligaste brandorsakerna. En annan brandrisk är handhavande fel såsom madrasser i bastu eller tining av rör med hårtork som orsakat bränder i föreningslokaler.

Elektrisk utrustning

En vanlig brandrisk är felanvändning och brist på rengöring och underhåll av teknisk utrustning såsom kylskåp, fläktar, drickautomater och brödrostar. Läs och agera utifrån instruktionerna om placering, rengöring och löpande underhåll.

Eldstäder, spisar och värmepannor

Enligt lagen om skydd mot olyckor och på grund av brandrisken omfattas följande objekt av krav på rengöring / sotning respektive brandskyddskontroll: 1. värme-, varmvatten-, varmlufts- och ångpannor 2. kökspisar, ugnar och andra jämförbara eldstäder för matlagning 3. lokaleldstäder 4. imkanaler. Anläggningar som är inrättade för eldning uteslutande med gas omfattas inte av kravet på rengöring. Flera bränder har skett i föreningslokaler på grund av att bakugnar, kaminer och bastus eldats i för hårt och där askan inte hanterats på rätt sätt.

Levande ljus

Levande ljus innebär alltid en brandrisk. Ljushållare och manschetter av icke brännbart material är att föredra. Ange i föreningens brandskyddsregler samt i säkerhetsinformationen till hyresgäster vad som gäller för levande ljus.

Uthyrning

Vid uthyrning är riskerna för och vid en brand större än när föreningen bedriver verksamheten själva. Lokalerna kan för hyresgästen vara okända, kunskaperna om brandskydd och riskmedvetenhet lägre samt ansvarskänslan betydligt lägre. Det är därför väsentligt med fullgoda utrymningskyltar, lättanvänd och synlig släckutrustning samt gedigen information om hyresgästens ansvar vid uthyrning.

! Med personer övernattande i byggnaden är vikten av ett fungerande brandskydd än viktigare. Vid önskemål om tillfällig övernattnings måste räddningstjänsten tillfrågas och ge sin tillåtelse. Om er förening vill ha återkommande övernattnings kan en brandskyddsdokumentation behöva redovisas för räddningstjänsten. Kontakta er räddningstjänst för att ta reda på vad som gäller.

Eldning

Elden bör placeras minst 25 meter från byggnader, kraftledningar och brännbar vegetation för att undvika brandspridning. Vid större eldar (mer än 2x2 meter) bör ett avstånd av 75 meter hållas. Inom dessa avstånd bör inte brandfarliga varor eller dylikt finnas. Släckredskap måste finnas till hands, exempelvis räfsor, spadar och vattenslang eller vattenkanna. Efter avslutad eldning måste du noga kontrollera att all glöd är släckt innan du lämnar platsen. Efterkontroll bör göras efter ett par timmar.

Elda endast torrt trädgårdsavfall som inte går att kompostera, exempelvis ris, kvistar och grenar. Elda inte löv och gräs eller annat som kan orsaka mycket rök. Undvik att elda då det blåser.

! Kontrollera inför varje eldning om eldningsförbud är inrättat på er ort. På smhi.se och många räddningstjänsters webbplatser kan ni också ta del av aktuell brandriskprognos som vägleder er till ett riskmedvetet agerande.

Grilla säkert

I allmänhet gäller att grillning inte ska ske i anslutning till brännbart material, den som grillar ska ha möjlighet att släcka och ingen eldning/grillning av avfall eller liknande får förekomma. Placera grillen stadigt och långt ifrån husvägg, plank eller annat som kan börja brinna. Ha vattenslang eller hink med vatten så att du kan släcka vid behov. Lämna aldrig en tänd grill utan bevakning. Den som tänder grillen har ansvaret för säkerheten. Ha alltid en telefon i närheten om du behöver larma.

Det elektriska

Elanläggningar åldras precis som allt annat i en byggnad. Ju fler år som går, desto större risk att något händer med er anläggning som kan leda till brand och/eller allvarliga olycksfall. Dolda elfel kan vara livsfarliga. Gör en grundlig besiktning av er el genom exempelvis ett EIO-eltest. Elinstallatören testar centralen och säkringar, kollar uttag och kablar, gör stickprovskontroller i dosor och strömbrytare.

Av säkerhetsskäl är det viktigt att såväl kontroller som arbeten i elanläggningar – och ansluten elektrisk materiel – endast görs av yrkespersoner.

Byt alltid ut trasiga eller dåliga sladdar. Ersätt skarvsladdar, grenuttag och sladdvindor, om de inte bara används tillfälligt, med kablar för fast förläggning och vägguttag.

! På eio-eltest.se hittar ni EIO elinstallatörer på er ort och kan beställa test.

 Ni kan också utföra en egen okulär besiktning enligt checklistan "Egenkontroll av elanläggning"

Lysrör och halogenlampor

Lysrör i sig är ingen brandrisk, men om de blinkar eller börjar glöda finns risk för att komponenter i armaturen blir överhettade och börjar brinna. Ersätt lysrör som är utbrända, blinkande eller har glödande ändar.

En glimtändare används för att tända lysrören och man byter den i samband med lysrörsbytet. En säkerhetsglimtändare däremot känner av om lysröret börjar blinka och släcker då ner det helt och förhindrar på så sätt att en brand kan uppstå.

Halogenlampor kan bli så varma som 200 – 250°C. Därför är det extra viktigt att kontrollera att de är monterade enligt tillverkarens anvisningar, eftersom de annars kan innebära en stor brandrisk.

Brandfarliga och explosiva varor

För att få hantera brandfarliga och explosiva varor krävs ibland tillstånd. Hanteringen ska också uppfylla vissa krav. 2010 trädde lagen om brandfarliga och explosiva varor i kraft, SFS 2010:1011. Lagstiftningen anger att det är att kommunen ansvarar för tillstånd och tillsyn av hanteringen av explosiva varor. I praktiken sköts detta ofta av räddningstjänsten.

Heta arbeten

Ska så kallade "heta arbeten" utföras ska föreningen kontrollera att certifikat och kontrollista finns hos hantverkaren för att utföra dessa. Utfärdat certifikat är giltigt i 5 år. Heta arbeten är sådana brandfarliga arbeten som utförs med någon form av verktyg som alstrar värme eller avger gnistor, så som svetsning, skärning och lödning med el eller gas. Förutom den som utför arbetet krävs det också en brandvakt som bevakar arbetet när det pågår och även när det är avslutat. Det krävs också en tillståndsansvarig.

! OBS! Certifikatet för heta arbeten gäller i 5 år.

Renoveringsarbeten

Flera bränder har skett i anlutning till renoveringsarbeten. Det kan handla om golvslipning där slipning på spikar har gett gnistor som sedan antänt byggdammet, oljetrasor som självantänder mm. Hantverkare som ska utföra arbeten ska informeras om det finns några särskilda brandrisker i fastigheten. Känn till riskerna och agera riskmedvetet.

11 Hur förebygger vi bränder?

Att förebygga bränder kan delas upp i tre delar: byggnadstekniskt skydd, organisatoriskt skydd och tekniskt skydd.

Byggnadstekniskt skydd

Byggnadstekniskt skydd handlar om brandbelastning, brandceller, brandväggar, branddörrar, brandgasventilation, brandskyddsdocumentation, byggnadsklasser, mm. Denna handbok går endast kortfattat in på området, besök istället brandskyddsföreningen.se, msb.se eller er lokala räddningstjänst för att ta reda på mer.

Täta genomföringar

Dåligt tätade genomföringar i en brandvägg kan innebära att branden sprider sig från en del av byggnaden till en annan. Genomföringar av till exempel kablar och rör ska vara tätade med typgodkända brandtätningssätt som motsvarar väggens brandmotståndsklass. Se alltid till att tätning av genomföringar ingår vid till exempel el- och rörarbeten.

Utrymningsvägar

Det ska finnas minst två av varandra oberoende utrymningsvägar från huvudplanet samt minst en utrymningsväg från övriga plan. En utrymningsväg bör vara minst 0,9 meter bred. Dörröppningar bör ha minst 0,8 meter fri bredd och vara minst 2,0 meter höga. Från lokaler som avses rymma fler än 150 personer bör dörröppningarna och utrymningsvägarna ha minst 1,2 meter fri bredd. I utrymningsvägen får ledstänger och liknande inkräkta med högst 0,1 meter på vardera sidan. Avståndet mellan en dörr och trappa eller ramp bör inte understiga 0,8 meter. Utrymnena bör anpassas så att även personer med funktionshinder kan ta sig fram.

Fönster accepteras inte som utrymningsväg från samlingslokaler och ska alltid anses som ett sämre alternativ än dörrar. Dörrarna i utrymningsvägarna ska gå lätt att öppna med dörrhandtag eller panikregel och vara utåtgående. Dörren ska kunna öppnas utan nyckel. Dörrar med vred får användas i en lokal för maximalt 50 personer.

I en utrymningsväg får inget material finnas. Bord, stolar, sopor eller saker får aldrig någonsin lagras i eller blockera en utrymningsväg.

Utrymningsvägarna ska vara markerade med väl belysta eller genomlysta skyltar. Om utrymningsvägen inte kan ses från hela lokalen ska den kompletteras med vägledande markeringar som visar i vilken riktning man ska gå för att hitta utgången. Markeringar på golv med efterlysande färg är också ett bra komplement. Utrymningsvägarna ska vara väl allmänbelysta och belysningen ska kunna tändas inuti lokalen.

Utrymningssäkerhet och inbrottssäkerhet kan ibland gå stick i stäv. Brandskyddsföreningen kan hjälpa till att guida bland olika lås- och öppningsbeslag. I boken "Lås och utrymningsvägar", skriven av Brandskyddsföreningen, finns ännu mer fördjupning.

Organisatoriskt skydd

Organisatoriskt skydd handlar om alltifrån kunskapsnivå och riskmedvetenhet till rutiner, ansvarsfördelning, dokumentation, kommunikation och strategiskt långsiktigt arbete. Helt enkelt om allt som denna handbok tar upp.

Rutiner för och dokumentation av brandskyddsarbetet säkerställer att brandskyddsarbetet fortgår löpande även när personer i styrelsen avgår och tillträder. Med en tydlig ansvarsfördelning minskar risken för att viktiga uppgifter faller mellan stolarna och genom brandskyddspolicy och brandskyddsregler tydliggörs risker, ansvarsområden och skyldigheter. För ett långsiktigt organisatoriskt skydd är det centralt att förvara dokumentationen på mer än ett ställe och utanför föreningslokalen så att denna inte går förlorad vid brand eller annan skadehändelse.

Maxantal personer

Det finns regler för hur många personer som samtidigt får vistas i en lokal för att den inom rimlig tid ska kunna utrymmas. Hur många som får vistas i lokalen har därför inte så mycket att göra med golvytan utan mer med hur många och hur breda dörrarna är. Hur många som får vistas i lokalen påverkas också av möbleringen och verksamheten. I en "tom" lokal utan möbler kan det vistas fler personer än om man i samma lokal har dukat med bord och stolar. Det ska i lokalen finnas en skylt som talar om hur många personer som får vistas i lokalen. Mer om hur ni räknar ut ett maxantal personer finns att läsa under avsnittet dokumentation.

Tekniskt skydd

Tekniskt skydd handlar om de tekniska insatser som kan sättas in för att varna, larma, visa vägen, släcka och rädda.

Brandvarnare

Brandvarnare räddar liv brukar det heta - och det stämmer. I en föreningslokal är det extra viktigt att brandvarnarna är seriekopplade så att branden uppmärksammas direkt och utrymning kan påbörjas. Det är också centralt med rutiner för testning av brandvarnarna. Varningssignalen om lågt batteri kan lätt missas då ingen är i lokalen eller falla mellan stolarna då ingen åtgärdar signalen. På marknaden finns också brandvarnare med centralenhet där ni enkelt kan följa batteriläget.

! Utdrag ur tillsynsprotokoll:

Brist: Släckutrustning i skälig omfattning. Åtgärd: Styrelsen och dess brandskyddsansvarige skall göra en översyn och komplettera med släckutrustning i skälig omfattning i lokalerna. Rekommenderade handbrandsläckare i verksamheten är pulversläckare 6 kg, kvalitet 43A 233BC. Släckutrustning bör finnas vid varje 25 meter. Den inomhusbrandpost som finns i korridor nedre plan skall funktionsprovas så full kapacitet råder och inget läckage finns. I köket nedre plan skall kolsyresläckaren (Co2) utbytas mot reviderad och provtryckt släckare och hängas på vägg. Även bör en brandfilt storlek I ,20* I ,80 införskaffas och upphängas på vägg i köket. All släckutrustning skall uppskylltas med godkända släckarskyltar och upphängas på vägg.

Brandlarm

Brandlarm är till för att så tidigt som möjligt upptäcka branden. Brandlarm kan vara av det enklare slaget och endast tjuta i och/eller utanför lokalen. Det kan också vara kopplat till styrelsens mobiltelefoner. Mer avancerade brandlarm är kopplade till larmcentral som tillkallar väktare och sedermera räddningstjänsten.

Utrymningslarm

Utrymningslarm kan aktiveras automatiskt men bör också gå att aktivera manuellt och kan antingen tjuta eller tala ett meddelande om att utrymma lokalen. Syftet är att alarmera om brand och förkorta reaktions- och beslutstiden. Utrymningslarm ska enligt boverket finnas i samlingslokaler för mer än 150 personer.

Nödbelysning

I samlingslokaler och dess utrymningsvägar bör nödbelysning finnas. Nödbelysningen bör kunna drivas av batterier vid strömavbrott.

Utrymningsplan

En utrymningsplan bör tas fram och placeras på lämpliga platser i lokalen. Ha även med släckutrustning på planen.

Mer tekniskt skydd

Läs om utrymningsskyltar, vägledande markeringar, dörrvred mm på sida 16. Under rubriken Släcka i kommande avsnitt listas olika former av släckutrustning.

12 Vad innebär rädda, varna, larma och släcka?

Om det börjar brinna ska du utrymma rummet där det brinner och stänga dörren. Då stänger du både in röken och begränsar tillgången till syre vilket hindrar brandens tillväxt. Sätt dig själv och andra i säkerhet! Sedan kan du försöka att släcka branden om det är möjligt. Larma sedan räddningstjänsten genom att slå 112. Tala om vad som hänt, varifrån du ringer och vem du är.

Rädda

Vid en okontrollerad brand är det viktigt att alla som vistas i byggnaden utrymmer huset. Använd huvudentré, utrymningsvägar, balkonger eller fönster. Om rummet fylls med rök, kryp under röken. Vid golvet finns syre. Om du måste rädda någon är det viktigt att ha en hammare tillgänglig för att slå sönder fönster.

Vid brand i kläder/person se till att snabbt få ner personen på golvet. Släck elden genom att slänga en brandfilt alternativt filt av naturmaterial (ej fleece) över personen och täta till mot kroppen från huvudet och nedåt.

! Stäng alltid dörren efter dig för att hindra brandspridning.

Varna

Varna alla som hotas av branden, vilken även kan innefatta hyresgäster i intilliggande lokaler samt grannar.

Larma

Det är viktigt med tydlig alarmering. Även om det finns automatiskt brandlarm i lokalen ska man alltid ringa SOS på 112. Det är viktigt att till larmoperatören lämna så mycket information som möjligt. Du ska svara på:

- !**
- Vem som ringer?
 - Vad som hänt?
 - Var det hänt, adress eller koordinat?
 - Om det finns människor kvar i byggnaden och i så fall hur många?
 - Om det finns några speciella risker, t ex gasflaskor?
 - Om möjligt försök möta räddningstjänsten för att visa vägen till branden

! På sosalarm.se/112/Om-112/Att-larma-112/Positionera-dig/ finns en guide kring hur du tar fram platsens koordinater. Sätt aktuell koordinat tydligt på väggen i lokalen och gärna även utanför.

Släcka

De flesta bränder kan släckas medan de fortfarande är små. Vänta inte på brandkåren, det kan ta tid och branden kan hinna sprida sig och vara utom kontroll. Det bör inte vara längre än 25 meter till närmsta brandsläckningsutrustning. Se till att utrustningen sitter väl synlig uppsatt på väggen samt att skyltar och instruktioner är väl synliga.

Brandfilt

En brandfilt är en enkel och billig investering för brandskydd, med den kan du kväva en mindre brand - i kläder eller på spisen. Brandfilten kväver elden. Tänk på att inte kasta filten på branden. Lägg den bestämt över branden och tryck med händerna ovanpå filten för att kväva branden.

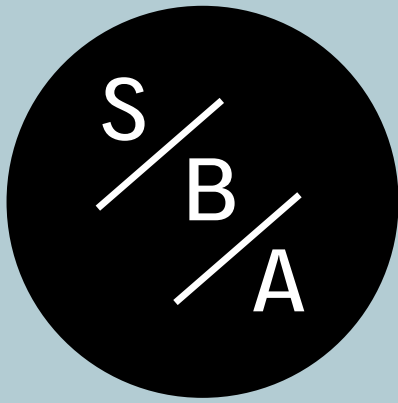
Investera i brandfiltar till alla delar av lokalen som innebär en större risk, såsom eldstad och kök samt i entrén för att snabbt kunna ta med ut. Göm inte undan brandfilten utan placera den tydligt på väggen. Det finns speciella brandfiltar, men även vanliga filter kan användas för att kväva en brand. Tänk på att aldrig använda fleece eller något annat konstmaterial.

Brandposter

Inomhusbrandpost är en ihoprullad brandslang som normalt är 25 meter lång och som ansluts till en vattenledning. En inomhusbrandpost förvaras oftast i ett skåp.

Handbrandsläckare

Brandsläckare ska vara lättåtkomliga och markerade med synliga skyltar. Pulversläckare anses vara lättast att släcka med för en ovan person. För att kunna använda en brandsläckare på ett bra sätt krävs övning. Köper man sin brandsläckare av lokala leverantörer kan man också passa på att fråga efter möjlighet att vid en demonstration av släckarna få pröva på. Brandsläckningskurser erbjuds också ofta av den lokala räddningstjänsten samt civilförsvarsförbundet. Handbrandsläckare bör löpande kontrolleras så att de är funktionsdugliga.

DOKUMENTATION

Samtliga mallar för dokumentation:

- Brandskyddsansvarig >>
- Kontroll av brandskyddsåtgärder >>
- Checklista egenkontroll >>
- Planerade / genomförda utbildningar >>
- Planering av skriftlig redogörelse >>
- Mall för skriftlig redogörelse >>
- Revision av dokumentation >>
- Nya styrelsefunktionärer >>
- Särskilt värdefulla föremål >>
- Beskrivning av byggnaden >>
- Verksamheten och dess risker >>
- Ansvarsfördelning >>
- Brandskyddsansvarig vid aktivitet >>
- Brandskyddspolicy >>
- Brandskyddsregler >>
- Godkänt antal personer >>
- Rutiner för information >>
- Säkerhetsinformation >>
- Om det börjar brinna - affisch >>
- Tillstånd och krav som berör brandskyddet >>
- Förändringar som påverkar brandskyddet >>
- Egenkontroll av elanläggning >>
- Samtliga mallar för utskrift >>

Om filerna öppnas i webbläsaren: Välj ladda ner, spara på datorn och öppna i Acrobat Reader eller Acrobat Pro - för att kunna fylla i mallarna digitalt.

13 Revision av dokumentation

All dokumentation ska gås igenom i sin helhet en gång om året. Har byggnaden eller verksamheten ändrats, som påverkar brandsäkerheten, kan det också vara nödvändigt med förändringar av föreningens brandskyddsarbete och dokumentation.

 [Revision av dokumentation >>](#)

14 Nya styrelsefunktionärer

Ny styrelsefunktionär bör gå igenom brandskyddsdocumentationen och signera att man tagit del av materialet för att hela styrelsen ska vara delaktiga i ansvaret.

 [Nya styrelsefunktionärer >>](#)

15 Särskilt värdefulla föremål

Lista särskilt värdefulla föremål som i första hand ska räddas från lokalen i händelse av brand. Föremålen kan vara av antingen stort kulturhistoriskt värde och/eller i övrigt betinga ett stort ekonomiskt värde. Det bör också framgå var de är placerade i byggnaden.

 [Särskilt värdefulla föremål >>](#)

16 Beskriv byggnaden

Inventering av brandrisker beroende av byggnadens utformning och belägenhet är den första delen i att förebygga och begränsa brandskador. Därefter kan föreningen planera vilka åtgärder, tekniska eller organisatoriska, man kan vidta för att i största möjliga utsträckning försöka minska risken för att brand ska uppstå. Det sista steget är sedan att planera för hur man ska handla om brand inträffar.

- 1** Inventera brandrisker
- 2** Förebygg - Planera åtgärder – tekniska och organisatoriska
- 3** Reagera och begränsa - Handlingsplan vid brand

Beskrivning av byggnaden >>

Bifoga gärna tomtritning med skisser på hur byggnaderna ligger i förhållande till varandra samt skiss över tekniska brandskyddsåtgärder, där också brandcellsgränser kan markeras.

Exempel:

Adress:

Korsbindaren, xxx xx Ö-stad

Kvartersnamn:

Koordinat enl. "rikets nät" 5211

Utformning:

Byggnaden är på 1½ plan med delvis inredd källare. På bottenvåningen finns samlingslokal, kök, lilla salen, toaletter och en hall. På övervåningen finns ett mindre sammanträdesrum, ett trinett-kök och toalett. I källaren finns pannrum (oljepanna), bastu och duschrum. På fastigheten finns också ett enklare förråd för trädgårdsmöbler och redskap samt en bagarstuga.

Byggnadsår:

1921

Våningsyta:

Den totala våningsytan är 470 kvm.

Byggmaterial:

Alla byggnader är i trä, byggnaden uppförd 1946.

Övrigt:

I huvudbyggnaden och i bagarstugan finns lokalt brandvarningslarm. Trinett-kök och bastu är utrustade med timer. Brandtrappa finns från övervåningen. Bagarstugans murstock är senast provtryckt 2001 samt försedd med gnistskydd.

17 Verksamheten och dess risker

Inventering av brandrisker beroende av den verksamhet föreningen bedriver är den första delen i att förebygga och begränsa brandskador. Därefter kan föreningen planera vilka åtgärder, tekniska eller organisatoriska, man kan vidta för att i största möjliga utsträckning försöka minska risken för att brand ska uppstå. Det sista steget är sedan att planera för hur man ska handla om brand inträffar. När verksamhet med många deltagare förekommer i byggnaderna är det extra viktigt att ha en genomtänkt plan för utrymning.

Exempel:

! Byggnaden är bygdens samlingslokal för kulturarrangemang och hyrs också ut till privata kalas. Bastubad arrangeras av föreningen för allmänheten på fredagskvällar under vinterhalvåret, bastun hyrs också ut till privatpersoner. Byggnaden är godkänd för max 150 personer.

Bagarstugan hyrs ut till privatpersoner. Eldningsinstruktioner finns anslagna i bagarstugan.

I förrådet förvaras en gasolgrill samt bensin till gräsklipparen. Vid användning av gasolgrillen ska den placeras på betongplattan i anslutning till uteplatsen.

Rökning får endast ske på anvisad plats.

Informationsblad angående "Säkerhetsinformation för hyresgäster" lämnas ut då hyresavtal tecknas.

! Vid önskemål om tillfällig övernattnig, när byggnaden inte är brandbesiktigad för denna form av verksamhet, måste räddningstjänsten tillfrågas och ge sin tillåtelse. Om er förening vill ha återkommande övernattningar kan en brandskyddsdokumentation behöva redovisas för räddningstjänsten. Kontakta er räddningstjänst för att ta reda på vad som gäller.

 Verksamheten och dess risker >>

Bifoga gärna planritning, där rumsindelning och de olika verksamheterna framgår.

18 Ansvarsfördelning

Det är viktigt att varje förening själv arbetar aktivt med att förebygga brand och inte lever i tron att någon annan löser denna uppgift. Föreningens styrelse har som ägare eller innehavare av fastigheten det yttersta ansvaret för brandskyddet. För att brandskyddet ska fungera dygnet runt och vid olika former av aktiviteter behövs en klar struktur och ansvarsfördelning med uppgjorda rutiner.

Exempel på ansvarsfördelning över brandskyddet:

- 1** Styrelsen har det övergripande ansvaret för brandskyddet
- 2** Brandskyddsansvarig, vaktmästaren eller annan utsedd person går kontrollrund enligt checklistan en gång per månad.
- 3** Vid varje styrelsemöte går de senaste checklistorna igenom.
- 4** En gång om året, går styrelsen igenom/reviderar hela dokumentationen
- 5** Vid varje aktivitet ska det finnas en brandskyddsansvarig.

? Ägare, hyresgäst eller nyttjanderättshavare?

Både ägare, hyresgäster och nyttjanderättsinnehavare är enligt lag skyldiga att vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra och begränsa skadorna till följd av brand. Det är därför mycket viktigt att ansvarsförhållandena mellan fastighetsägare, nyttjanderättshavare och hyresgäster gällande brandskyddet klargörs.

- [Ansvarsfördelning >>](#)
- [Brandskyddsansvarig >>](#)

Utse en brandskyddsansvarig vid varje aktivitet

Föreningsfunktionärernas och eventuella hyresgästers egen förmåga att ingripa är enormt viktig, eftersom nästan alla bränder mycket lätt kan släckas under de första minuterna. Det är viktigt att vid varje aktivitet utse en person som tar lite extra ansvar för att förebygga och begränsa skadorna vid brand. Personen ska som minst ha kunskap enligt blanketten "Säkerhetsinformation till hyresgäster". Den brandskyddsansvarige för aktiviteten organiserar utrymning, tillkallar räddningstjänsten och påbörjar släckning.

- 1** Förebygga och begränsa skadorna vid brand
- 2** Ha kunskap enligt blanketten "Säkerhetsinformation till hyresgäster"
- 3** Organisera utrymning
- 4** Tillkalla räddningstjänsten
- 5** Påbörja släckning

Brandskyddsansvarig vid aktivitet >>

19 Brandskyddspolicy

Det är bra om styrelsen tänker igenom vad man vill med sitt brandskyddsarbete så att man arbetar mot samma mål. För att målen skall vara tydliga för alla bör de skrivas ned.

Exempel:

E Alla funktionärer ska:

- Vara väl medvetna om vilka brandrisker som finns inom föreningens verksamhet och fastighetsbestånd
- Aktivt arbeta med att förebygga bränder
- Vara väl informerade om gällande brandskyddsregler
- Ha god kännedom om utrymningsvägarna
- Ha god kunskap om hur brandsläckningsutrustningen används
- Ha god kännedom om vilka åtgärder som ska vidtas då brand inträffar

E Besökare, hyresgäster och hantverkare ska:

- Informeras om gällande brandskyddsregler, för att förhindra att brand uppstår
- Ha god kännedom om utrymningsvägar för snabb och säker utrymning
- Ha kunskaper om var släckredskap finns och kunskap om hur de används

Brandskyddspolicy >>

20 Brandskyddsregler

Brandskyddsreglerna är till för att skapa mesta möjliga säkerhet i föreningens lokaler och kring den verksamhet föreningen bedriver. Med hjälp av brandskyddsreglerna kan brandriskerna begränsas eller till och med undanröjas. Man kan betrakta reglerna som föreningens egen lagbok över brandskyddet. Där ska framgå vad som är otillåtet och när, var och hur det som är tillåtet ska ske på bästa och säkraste sätt.

Exempel:

- E** - Antalet godkända besökare i lokalen beroende av verksamhet
- Regler för utrymningsvägar - t ex anvisningar för möbleringsalternativ i samlingslokal
- Var rökning är tillåten
- Eldning inomhus - i olika eldstäder
- Levande ljus - om och hur de får användas
- Kokplattor och kaffebryggare
- Övernattning - eventuella lokala regler för tillfällig övernattning
- Eldning utomhus - t ex placering av brasor, grillning, marschaller
- Placering av container - minst 6 meter från byggnad
- Sophantering och lagring av återvinningsbara sopor
- Tillfälliga uppvärmningsanordningar - t ex fläktar
- Regler för heta arbeten - Certifikat giltigt i 5 år

[Brandskyddsregler >>](#)

21 Hur räknar man ut godkänt antal personer i en lokal?

Hur många personer som samtidigt får vistas i en lokal är inte lätt att avgöra. Det beror bland annat på: 1. Byggnadens beskaffenhet 2. Byggår 3. Vilken verksamhet som förekommer i lokalen 4. Vilka brandskyddsåtgärder som är vidtagna 5. Hur många och breda utrymningsvägar som finns från lokalen.

Enklast hade varit om föreningen kunnat ringa sin lokala räddningstjänst och få svaret på frågan från dem. Dessvärre fungerar det inte ofta så, utan räddningstjänsten hänvisar till brandkonsulter som tar bra betalt för att beräkna antalet godkända besökare i en lokal. Självklart är detta ett bra tillvägagångssätt om bara pengarna kan avsättas.

Det föreningen själva kan göra är att räkna fram ett "förslag" på godkänt antalet personer i sina lokaler och tillsammans med en sammanfattning av sitt systematiska brandskyddsarbete presentera detta för räddningstjänsten. Då kan räddningstjänsten godkänna eller förkasta förslaget.

Nedan följer ett förenklat förslag på hur ni själva kan komma fram till en rimlig siffra för att kunna tillfråga räddningstjänsten om ett godkänt antal personer i en lokal. Det är den lokala räddningstjänsten som kan ta hänsyn till samtliga aspekter och avgör den slutgiltiga siffran.

Skylt med godkänt antal personer

Väl synligt i lokalen bör en skylt som anger högsta godkänt antal personer i lokalen sättas upp. Siffran bör alltså baseras på den högsta godkända – används lokalen som danslokal bör alltså siffran för den verksamheten sitta uppe. Tänk dock på att uppmärksamma hyresgäster på den aktuella siffran för den verksamheten lokalen hyrts för.

Godkänt antal personer >>

Baserat på tillgång till utrymningsvägar

En lokal för 50 - 150 personer:

Det ska alltid finnas minst två av varandra oberoende vägar ut ur lokalen. Bredden på varje utrymningsväg bör vara minst 1,2 meter. Från små lokaler kan bredden 0,9 meter accepteras.

En lokal för mer än 150 personer:

Bredden på varje utrymningsväg ska vara minst 1,2 meter. Två 90 cm dörrar omedelbart intill varandra får ersätta en 1,20 metersdörr. Total bredd på utrymningsvägar ska minst vara 1 m/150 personer. Om en av vägarna blockeras ska de återstående minst ha en sammanlagd fri bredd av 1 m/300 personer. Utrymning ska kunna påbörjas från varje plan (till brandtekniskt avskild utrymningsväg eller till det fria). Samlingslokal för över 150 personer får ej utrymmas genom annan samlingslokal.

- Det ska alltid finnas minst två av varandra oberoende vägar ut ur lokalen för 150-599 personer.
- Det ska alltid finnas minst tre av varandra oberoende vägar ut ur lokalen för 600-1 000 personer.
- Det ska alltid finnas minst fyra av varandra oberoende vägar ut ur lokalen för fler än 1 000 personer.

! Baserat på kvadratmeter och verksamhet

Även om det i första hand är utrymningsvägarnas bredd som är avgörande så kan man inte tillåta hur många personer som helst i en liten trång lokal med många utrymningsvägar. En generell bedömning är att en samlingslokal med sittplatser rymmer 1,7 personer per kvm och där det är blandat sittande och stående rymmer 2,5 personer per kvm nettoyta (yta med fast inredning är borträknad).

<u>Verksamhet</u>	<u>Persontäthet per kvm nettoyta</u>
Samlingslokal/Sittande – ej fast monterade stolar	1,7
Samlingslokal/Sittande – fast monterade stolar *	Antalet sittplatser
Samlingslokal/Danslokal – både stående och sittande	2,5
Kyrka **	1
Restaurang **	1
Konferens-/Studierum **	0,7
Klassrum **	0,5
Museum / Konsthall **	0,25
Bibliotek **	0,1

*I samlingslokal för fler än 50 personer bör lösa stolar vara sammankopplade och förbli sammankopplade om de välts. Raderna bör vara minst fem stolar breda. Mellan två gångar som är avsedda för utrymning bör en bänkrad ha högst 40 sittplatser. Mellan en gång och en vägg bör en bänkrad ha högst 10 sittplatser.

**Är er byggnad byggd före 1994 (och ej om-tillbyggd efter 1994) och den aktuella lokalen/rummet/salen antingen 1. är avsedd för sammankomster och kan inrymma fler än 150 personer eller 2. är avsedd för sammankomster och med en nettoarea på över 120 kvm – så klassas lokalen/rummet/salen automatiskt enligt de tre första verksamheterna: Samlingslokal. Då kan föreningen alltså inte räkna på dem som kyrka, klassrum eller museum mm.

! Räkneexempel

En lokal på 200 kvm nettoyta med 3 separata utrymningsvägar (1,2m+1,2m+0,9m) på sammanlagt 3,3 meter som används för sittande möblering (1,7 p / kvm).

- Beräknat på att det finns två utrymningsvägar med godkänd bredd får det vistas som mest 599 pers i lokalen.
- Beräknat på att den totala bredden på utrymningsvägarna ska vara minst 1 m/150 pers får det vistas som mest 495 pers i lokalen. (3,3 m x 150 p)
- Beräknat på att en av de större utrymningsvägarna blockeras och de återstående måste ha minst en sammanlagd fri bredd av 1 m/300 pers så får det vistas som mest 630 pers i lokalen. (2,1 m x 300 p)
- Beräknat på kvadratmeter och den sittande möbleringen så får det vistas som mest 340 pers i lokalen. (1,7 p x 200 m)

Den lägsta av ovan siffror är den ni ska ta fasta på. I ovan exempel får alltså högst 340 personer vistas vid sittande möblering. Vid blandad sittande och stående möblering får dock 495 personer vistas i lokalen (2,5 p x 200 kvm = 500 p. Därmed går den lägre siffran för den totala bredden på utrymningsvägarna in: 495 p)

Observera att detta är ett exempel på vår förenklade beräkning av godkänt antal personer i en lokal. Siffran kan ge er en fingervisning samt ligga till grund för ett godkännande av er kommuns räddningstjänst.

22 Rutiner för information

Upprätta rutiner för att informera besökare, hyresgäster och hantverkare om säkerhets- och brandskyddsregler så att det inte beror på slumpen om information ges eller ej.

- 1 Besökare
- 2 Hyresgäster
- 3 Hantverkare

Besökare

Aktivitetens brandskyddsansvarige uppmärksammar besökarna på var (1) utrymningsvägarna, (2) uppsamlingsplatsen och (3) släckutrustningen finns.

Hyresgäster

För att brandskyddet också ska fungera när föreningen hyr ut sina lokaler till privatpersoner eller andra föreningar är det viktigt att dessa är informerade om vilka regler som gäller. På nästnasta sida finns ett förslag på hur denna informationsblankett kan se ut. Den kan lämpligen omarbetas för att bättre passa er förening.

Tanken är att föreningen går igenom blanketten med hyresgästen och att denna undertecknas i två exemplar. Ett som behålls av föreningen medan hyresgästen också får det andra exemplaret att ha till hands under hyrestillfället. Genom blanketten får hyresgästen kännedom om vilka risker som finns och hyresgästens medvetenhet och beredskap ökar till att agera på ett mer genomtänkt sätt om brand skulle uppstå. Blanketten för säkerhetsinformation bör också åtföljas av ett vanligt hyresavtal samt eventuellt bilagor med ordningsregler, städanvisningar, förklaringar hur maskinell utrustning fungerar mm.

! Myndigheten för samhällsskydd, MSB, har tagit fram foldern "Brandskydd vid tillfällig uthyrning av samlingslokal". Här finns både punkter till er som hyr ut lokalen och till hyresgästen.

Rutiner för information >>

Säkerhetsinformation >>

Om det börjar brinna - affisch >>

Printa, fylla i och sätta upp på strategiska platser i byggnaden tillsammans

Säkerhetsinformation till hantverkare

Hantverkare som ska utföra arbeten ska informeras om det finns några särskilda brandrisker i fastigheten. Ska så kallade "heta arbeten" utföras ska föreningen kontrollera att certifikat och kontrollista finns hos hantverkaren för att utföra dessa. Utfärdat certifikat är giltigt i 5 år. Heta arbeten är sådana brandfarliga arbeten som utförs med någon form av verktyg som alstrar värme eller avger gnistor, så som svetsning, skärning och lödning med el eller gas.

23 Tekniska brandskyddsåtgärder och egenkontroll

Hur omfattande redovisningen av de tekniska brandskyddsåtgärderna ska vara är mycket beroende på byggnadens konstruktion och på den verksamhet föreningen bedriver och men också på vilka krav räddningstjänsten ställer. Att markera de tekniska brandskyddsåtgärderna på en planritning underlättar kontroll enligt checklista.

I byggnader där man inte på ett enkelt sätt ser hur utrymning ska ske kan räddningstjänsten kräva att en utrymningsplan upprättas och anslås på strategiska platser i byggnaden för att besökarna lättare ska kunna orientera sig för snabb utrymning. På utrymningsplanen kan också en uppsamlingsplats anges.

För utförligare handledning om kontroll av brandskyddsåtgärder rekommenderar vi Svenska Brandskyddsföreningens böcker och utbildningar.

[Kontroll av brandskyddsåtgärder >>](#)
[Checklista egenkontroll >>](#)

24 Tillstånd och krav som berör brandskyddet

Det finns en rad tillstånd och krav som berör brandskyddet. Inför förändringar i verksamheten eller byggnaden bör behovet av tillstånd och krav alltid stämmas av.

Krav på rengöring / sotning

Enligt lagen om skydd mot olyckor omfattas följande objekt av krav på rengöring / sotning respektive brandskyddskontroll: 1. värme-, varmvatten-, varmlufts- och ångpannor 2. köksspisar, ugnar och andra jämförbara eldstäder för matlagning 3. lokaleldstäder 4. imkanaler. Anläggningar som är inrättade för eldning uteslutande med gas omfattas inte av kravet på rengöring.

Eldningstillstånd och eldningsförbud

Sedan gammal tradition har många vänt sig till räddningstjänsten för att få sk eldningstillstånd vid tändande av större eldar, t ex vid Valborg. Några sådana tillstånd krävs inte eftersom det inte är förbjudet att elda såvida inte allmänt eldningsförbud är utfärdat av Länsstyrelsen. Kontrollera inför varje eldning om eldningsförbud är inrättat på er ort. På smhi.se och många räddningstjänsters webbplatser kan ni också ta del av aktuell brandriskprognos som vägleder er till ett riskmedvetet agerande.

Regler för tillfällig övernattnig

Övernattning kan av räddningstjänsten tillåtas ske i lokaler som i normalfallet används för annan verksamhet. Kontakta er lokala räddningstjänst med förfrågan. Detta kallas för tillfällig övernattnig och innebär att brandskyddet inte är dimensionerat för att det ska ske övernattnig i dessa lokaler. Om er förening vill ha återkommande övernattningar kan en brandskyddsdokumentation behöva redovisas för räddningstjänsten. Kontakta er räddningstjänst för att ta reda på mer.

Brandfarliga och explosiva varor

För att få hantera brandfarliga och explosiva varor krävs ibland tillstånd. Hanteringen ska också uppfylla vissa krav. 2010 trädde lagen om brandfarliga och explosiva varor i kraft, SFS 2010:1011. Lagstiftningen anger att det är att kommunen ansvarar för tillstånd och tillsyn av hanteringen av explosiva varor. I praktiken sköts detta ofta av räddningstjänsten.

Serveringstillstånd

Vid ansökan om serveringstillstånd för alkohol kan kommunen komma att ställa krav på ert brandskyddsarbete. Det kan handla om en skriftlig redogörelse, dokumentation, godkänd brandskyddskontroll av godkänd sotare. Tillsyn från räddningstjänsten kan också komma i fråga liksom att uppge ett maxantal personer som får vara i lokalen vid ett och samma tillfälle, utfärdat av en fristående brandskyddskonsult. Ta reda på vad som gäller i er kommun och var ute i mycket god tid med tanke på handläggningstid och för att hinna åtgärda eventuella anmärkningar.

Tillstånd och krav som berör brandskyddet >>

25 Förändringar som påverkar brandskyddet

När föreningen planerar ombyggnad, tillbyggnad eller förändrad verksamhet gäller det att tänka på hur denna förändring påverkar brandsäkerheten och vad som måste åtgärdas för att brandskyddet ska upprätthållas.

Förändringar som påverkar brandskyddet >>